

Sygn. akt IV KS 42/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **K.L.** oskarżonego o czyn z art. 177 § 2 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 6 października 2021 r.,
skargi obrońcy od wyroku Sądu Okręgowego w B.
z dnia 28 kwietnia 2021 r., sygn. akt VII Ka (...)
uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Ż.
z dnia 13 sierpnia 2020 r., sygn. akt II K (...)
i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania

- 1. uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania;**
- 2. zwraca oskarżonemu opłatę od skargi w kwocie 450 (czterysta pięćdziesiąt) zł.**

UZASADNIENIE

K.L. został oskarżony o to, że w dniu 29 kwietnia 2017 r. około godziny 10-tej, na ul. S. w J., woj. (...), naruszył nieumyślnie zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym wyrażone w art. 26 ust. 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym z dnia 20 czerwca 1997 r. (Dz.U. z 1997, Nr 98, poz. 602 z późn. zm.) w ten sposób, że

kierując samochodem ciężarowym marki „V.” o nr rej. (...) z naczepą marki „S.” o nr rej. (...), bezpośrednio po zakończeniu manewru cofania, nie zachowując szczególnej ostrożności i nie obserwując z należytą starannością drogi przed sobą gwałtownie ruszył do przodu w kierunku pieszego J.T. przekraczającego w tym czasie jezdnię po wyznaczonym przejściu dla pieszych z prawej na lewą stronę drogi, wskutek czego przodem pojazdu nieumyślnie doprowadził do jego najechania, w następstwie którego to wypadku drogowego J.T. doznał obrażeń ciała w postaci: sińców i otarć naskórka, podbiegnięć krwawych powłok głowy, licznych złamań kości czaszki, porozrywania opon mózgowych, krwotoków śródczaszkowych i do komór mózgu, stłuczenia krwotocznego mózgu, obrzęku i przekrwienia mózgu i płuc, obustronnego złamania żeber, złamania kręgosłupa piersiowego na wysokości 3-go kręgu, stłuczenia krwotocznego mięszu płuc, naderwania wnęki prawego płuca, krwotoku do jam opłucnowych, rozfragmentowania śledziony, wątroby i nerek, krwotoku do jamy otrzewnowej, licznych złamań kości miednicy, rozerwania spojenia łonowego, podbiegnięcia krwawego tkanek miękkich grzbietu i podudzi, odwarstwienia powłok skórnych prawego podudzia o typie „decollement”, przerwania ciągłości mięśnia czworogłowego lewego, złamania kości lewego podudzia, wylewu krwawego do śródkościa nasady dalszej prawej kości udowej, wynaczynienia krwi w obu stawach kolanowych, skutkujących zgonem na miejscu zdarzenia, tj. o przestępstwo z art. 177 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 13 sierpnia 2020 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w Ż., na mocy art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § pkt 1 k.p.k. uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu. Wyrok zawiera również rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł prokurator, który zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego, zarzucając mu:

- obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, a to art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 366 § 1 k.p.k. poprzez zaniechanie dopuszczenia wnioskowanego dowodu w postaci zasięgnięcia opinii Instytutu Ekspertyz Sądowych im. Prof. dra Jana Sehna w K. (Zakładu Badania Wypadków Drogowych) na okoliczność ustalenia jaka była odległość od przedniej

części kabiny ciągnika siodłowego marki „V.” o nr rej. (...) w jakiej znajdował się pieszy J.T. w momencie rozpoczęcia jazdy ciężarówki do przodu, pomimo iż stwierdzenie tej okoliczności, mającej fundamentalne znaczenie dla oceny zachowania oskarżonego, wymagało wiadomości specjalnych dotyczących problemu o złożonym charakterze i stanowiło jednocześnie istotną okoliczność sprawy konieczną do ustalenia przez Przewodniczącego w toku rozprawy głównej.

Skarżący wniósł o zasięgnięcie opinii Instytutu Ekspertyz Sądowych im. Prof. dra Jana Sehna w K. (Zakładu Badania Wypadków Drogowych) w celu:

a) stwierdzenia jaka była odległość od przedniej części kabiny ciągnika siodłowego marki „V.” o nr rej. (...) w jakiej znajdował się pieszy J.T. w momencie rozpoczęcia jazdy ciężarówki do przodu?

b) uzyskania ewentualnych innych uwag wskazanego Instytutu.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Ż..

W odpowiedzi na apelację obrońca wniósł o utrzymanie zaskarżonego orzeczenia w mocy.

Wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2021 r., sygn. akt VII Ka (...), Sąd Okręgowy w B. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonego K.L. przekazał Sądowi Rejonowemu w Ż. do ponownego rozpoznania.

Wyrok sądu odwoławczego został zaskarżony w całości skargą wywiedzioną przez obrońcę oskarżonego, który zarzucił mu naruszenie przepisu art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k., poprzez przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, w sytuacji gdy możliwe było uzupełnienie postępowania dowodowego na etapie postępowania odwoławczego a nadto przyjęcie, iż zgromadzony materiał dowodowy daje podstawę do wydania wyroku skazującego, w sytuacji gdy z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego wynika, iż w sprawie nie zebrano w całości materiału dowodowego.

Podnosząc powyższy zarzut, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się zasadna.

Zgodnie z utrwalonym w judykaturze poglądem możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego albo umarzającego postępowanie karne i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.), aktualizuje się dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy - w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1- 3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) - stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k. (tak trafnie Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18, OSNKW 2018/11/73). Oznacza to, że jeżeli sąd odwoławczy chce uczynić podstawą wydania wyroku kasatoryjnego przepis art. 454 § 1 k.p.k., to winien mieć w istocie pewność - po uzupełnieniu w niezbędnym zakresie (stosownie do zarzutów apelacji lub z urzędu) postępowania dowodowego, dokonaniu oceny przeprowadzonych dowodów oraz skontrolowaniu oceny materiału dowodowego poczynionej przez sąd pierwszej instancji - że wyrok uniewinniający nie może się ostać, a wobec oskarżonego winien zostać wydany wyrok skazujący. Innymi słowy, nie można powołać się na podstawę z art. 454 § 1 k.p.k., jeśli wcześniej nie usunięto wad postępowania karnego w zakresie niekompletności materiału dowodowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2020 r., V KS 21/20, LEX nr 3130115).

Ponadto organ *ad quem* jest zobligowany do jednoznacznego wskazania w uzasadnieniu swojego orzeczenia, która z przesłanek określonych w art. 437 § 2 k.p.k. była podstawą uchylenia wyroku sądu I instancji i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2021 r., IV KS 15/21, LEX nr 3177285).

W przedmiotowej sprawie, sąd odwoławczy w oczywisty sposób nie wywiązał się ze wskazanych wyżej obowiązków, o czym świadczy treść pisemnych

motywów zaskarżonego orzeczenia. Z jednej strony, organ ten uznał za zasadny zarzut podniesiony w apelacji. Odnosząc się do tej kwestii podniósł bowiem: „niewątpliwie ustalenie odległości w jakiej znajdował się pieszy w momencie rozpoczęcia jazdy ciężarówki ma znaczenie dla oceny możliwości zauważenia pieszego przez kierowcę - w tym zakresie zarzut apelacyjny jak również wniosek dowodowy zawarty w apelacji należy uznać za zasadny”. Z drugiej strony jednak zauważył, że: »uwzględniając powyżej wskazane okoliczności wynikające z nagrania z monitoringu (pozycja pieszego i kierunek jazdy ciągnika) za trafne należy uznać twierdzenia opinii biegłego P.Z., że „w momencie rozpoczęcia jazdy ciężarówki do przodu, pieszy znajdował się co najmniej 2 m od przodu ciągnika, przez co kierowca należycie obserwując przedpole jazdy miał możliwość jego zauważenia”«. Natomiast w wytycznych udzielonych sądowi pierwszej instancji Sąd Okręgowy zalecił przeprowadzenie ponownie postępowania dowodowego, ewentualnie uzupełnienie go w kierunku wskazanym w apelacji, a następnie dokonanie ponownej oceny zebranych dowodów. Nadmienić należy, że zawarty w apelacji wniosek dowodowy został przez sąd odwoławczy oddalony na podstawie art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na to, że „**na obecnym etapie postępowania** [podkreślenie SN] nie ma on znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy”. O niekonsekwencji w rozumowaniu organu *ad quem* świadczy również to, iż w punkcie 3.1. pisemnych motywów orzeczenia zauważył, że „materiał dowodowy zgromadzony w sprawie **wskazuje na możliwość** [podkreślenie SN] przypisania sprawstwa i winy oskarżonemu”, by w punkcie 5.3.1.4.1. stwierdzić, że „materiał dowodowy zebrany w sprawie **uzasadnia przypisanie** [podkreślenie SN] oskarżonemu popełnienia zarzucanego mu czynu”. Niezgodność pomiędzy tymi sformułowaniami nie ma, w świetle tego co napisano wyżej, charakteru czysto stylistycznego, ale jest niezgodnością o charakterze merytorycznym.

W świetle powyższego należało uznać, że sąd odwoławczy nie wykazał, by w sprawie zaistniała podstawa uchylenia orzeczenia z art. 454 § 1 k.p.k. Do uzasadnienia takiej tezy konieczne byłoby bowiem jednoznaczne stwierdzenie, że – w ocenie organu *ad quem* - materiał dowodowy zgromadzony w sprawie jest wystarczający do wydania wyroku skazującego. Tego zaś z pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia, które – jak trafnie podniósł obrońca – są wewnętrznie

niespójne, nie sposób wyczytać. Skoro bowiem sąd odwoławczy uznał za trafny zarówno - wyartykułowany w *petitum* apelacji - zarzut odwoławczy, jak i towarzyszący temu zarzutowi wniosek dowodowy, nie mógł jednocześnie przyjąć, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do wydania wyroku skazującego. Stwierdzenie zaś, że konieczne jest uzupełnienie postępowania dowodowego poprzez zasięgnięcie opinii Instytutu Ekspertyz Sądowych im. Prof. dra Jana Sehna w K. (Zakładu Badania Wypadków Drogowych), obligowało Sąd Okręgowy do dokonania tych czynności w toku postępowania apelacyjnego. Dopiero bowiem po przeprowadzeniu i ocenie wspomnianego dowodu oraz skontrolowaniu – w świetle jego treści – prawidłowości oceny pozostałego materiału dowodowego dokonanej przez organ *a quo*, sąd II instancji miałby podstawy do stanowczego wypowiedzenia się co do ewentualnej potrzeby uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji w oparciu o *regulę ne peius*.

W tym stanie rzeczy, wywiedziony w przedmiotowej sprawie nadzwyczajny środek zaskarżenia należało uznać za zasadny i w konsekwencji uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania (art. 539e § 2 k.p.k.).

Przy ponownym badaniu sprawy, organ *ad quem*, kierując się wskazaniem Sądu Najwyższego (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.) przeprowadzi - tym razem rzetelną kontrolę odwoławczą, a następnie wyda orzeczenie, które - jeśli zaktualizuje się taka potrzeba - uzasadni w sposób spełniający wszelkie wymogi proceduralne.

O zwrocie opłaty od skargi orzeczono na podstawie art. 539f w zw. z art. 527 § 4 k.p.k.

as